

Minna Pekkonen
Luontoratkaisut

28.1.2026

SYKE/2025/2472

Julkinen

Ympäristöministeriö
kirjaamo
PL 35
00023 Valtioneuvosto

Viite: VN/29084/2024

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta luonnonsuojelulain muuttamiseksi - ennallistamissuunnitelma ja luonnonarvomarkkinoiden edistäminen

Suomen ympäristökeskuksen lausunto koskien luonnosta luonnonsuojelulain muuttamiseksi – ennallistamissuunnitelma ja luonnonarvomarkkinoiden edistäminen

Suomen ympäristökeskus (Syke) kiittää mahdollisuudesta lausua koskien luonnosta luonnonsuojelulain muuttamiseksi. Syken lausunto kattaa kolme esitettyä muutosta luonnonsuojelulakiin sekä neljäntenä kohtana lausuntopyynnön tarkentavan kysymyksen.

1. Luonnonsuojelulakiin ehdotettu säännös koskien kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimista Euroopan parlamentin ja neuvoston luonnon ennallistamisesta antaman asetuksen mukaisesti.

Hallituksen esityksessä todetaan, että ”Ympäristöministeriö vastaa ... kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelusta. Kukin ministeriö valmistelee omaa toimialaansa koskevan osuuden. Ennallistamissuunnitelman täytäntöönpanon ohjaus ja seuranta kuuluvat toimialallaan kullekin ministeriölle.”

LSL 9 §:n mukaisesti ympäristöministeriö vastaa luonnon- ja maisemansuojelun yleisestä ohjauksesta, seurannasta ja kehittämisestä. Olisi luontevaa, että ympäristöministeriö olisi tässä päävastuullinen ministeriö, joka myös valmistelee kansallisen ennallistamissuunnitelman, tiiviissä yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa. Syke ehdottaa, että ennallistamissuunnitelman valmistelua koskeva lause 13 a §:ssä muutetaan tämän mukaisesti: ”Kukin ministeriö valmistelee omaa toimialaansa koskevan osuuden, tiiviissä yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa”.

2. Ehdotus poistaa lain soveltamisalasta susi, koska laji ei enää sisälly luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin (luontodirektiivi) tiukasti suojeltuihin lajeihin. Vastaavasti muutettaisiin valtioneuvoston luonnonsuojelusta antaman asetuksen liitettä 7.

Sykillä ei ole lausuttavaa liitettä 7 koskevaan muutosehdotukseen.

Syke on aiemmin lausunut MMM:n asetuksesta suden kiintiömetsästyksestä (SYKE/2025/2311-2) ja kiintiön suuruudesta (SYKE/2025/2328-3).

3. Ehdotus mahdollistaa voimassa olevien säännösten mukaisesti tuotettavien luonnonarvojen eli luonnonarvohehtaareiden käyttäminen myös muuhun kuin heikennyksen hyvittämiseen eli esimerkiksi yritysten ympäristövastuullisuuteen sekä yhteisöjen ja kansalaisten vapaaehtoiisiin luontotekoihin.

Syke kannattaa mahdollisuutta käyttää viranomaisvarmennettuja luonnonarvohehtaareja ekologisen kompensaation hyvitysten lisäksi myös laajemmin luontotekoihin, joissa ei ole tavoitteena luontoheikennyksen hyvittäminen. Syke katsoo, että muutos voi vauhdittaa esitetyllä tavalla luonnonarvomarkkinoiden kehittymistä Suomessa ja tukea tavoitetta laajentaa luontokadon pysäyttämisen rahoituspohjaa sekä toisaalta luontokadon pysäyttämiseen tarvittavien toimijoiden ja toimenpiteiden joukkoa.

Luonnonarvohehtaareina arvioidut luontoteot esitetyllä tavalla toteutettuna ovat verifioituja luonnon tilan parantamiseksi tehtyjä tekoja, joita voivat tehdä ketkä tahansa toimijat.

Syke nostaa esille, että luontotekojen tulee rinnastua ekologisen kompensaation luontohyvityksiin siinä mielessä, että ne voidaan lukea hyväksi vain kerran. Luonnonsuojelulain mukaisessa vapaaehtoisessa ekologisessa kompensaatiossa tieto toteutuneista luontohyvityksistä tulee kirjata luonnonsuojelun tietojärjestelmään kuuluvaan rekisteriin. Ekologiseen kompensaation käytettyjä hyvityskohteen luonnonarvoja koskee hävittämis- ja heikentämiskielto. Luontotekojen osalta tulisi noudattaa samaa linjausta. Erityisesti kirjaaminen rekisteriin on tärkeää sen ehkäisemiseksi, että samat luonnonarvot käytettäisiin useaan kertaan luontotekoina tai luontohyvityksinä.

Syke myös edelleen kannattaa ekologisen kompensaation säätämistä velvoittavaksi tietyissä tilanteissa, kuten luonnonsuojelulain mukaisesta rauhoituksesta poiketessa. Luontohyvitysten ja luontotekojen kysyntää nostaisi myös esimerkiksi valtionyhtiöille julkisesti asetettu tavoite tai toive kompensoida luontovaikutuksensa sekä kaikille julkisille, yksityisille ja kolmannen sektorin toimijoille asetettu haaste tuottaa haluamiaan luontotekoja. Luontotekojen ja -hyvitysten kysyntä vauhditaisi luonnonarvomarkkinaa ja sen myötä laajentaisi luontotyön rahoituspohjaa sekä osallistuvien toimijoiden joukkoa.

4. Lakiin ehdotetut kaksi teknisluonteista muutosta.

Lausuntopalvelussa pyydetään tässä listattuun 3. kohtaan liittyen vastaamaan seuraavaan kysymykseen ja valitsemaan toinen annetuista vaihtoehtoista perustelujen kera.

Lieventämishierarkia ja luontoteko

Luonnonsuojelulain 3 §:n 5 kohdan mukaan ekologisella kompensaatiolla tarkoitetaan eliölajeille ja luontotyypeille aiheutettavien heikennysten hyvittämistä parantamalla eliölajien ja luontotyyppien tilaa heikennysalueen ulkopuolella, kun heikennyksiä on ensisijaisesti vältetty, toissijaisesti minimoitu ja, jos mahdollista, heikennettyjen eliölajien ja luontotyyppien tilaa on ennallistettu heikennysalueella. Miten tämä niin sanottu lieventämishierarkia tulisi liittää hallituksen esityksessä ehdotettavaan luontotekoon?

Valitkaa alla olevista näkemyksenne mukainen vaihtoehto ja esittäkää sille perustelut lausunnossanne.

Vaihtoehto 1: Kestävyyssraportointiin velvollisten yritysten pitäisi osoittaa kirjanpitolain mukaisella raportoinnillaan noudattavansa lieventämishierarkiaa, jotta niiden luontoteko voidaan hyväksyä rekisteriin. Velvollisuus ei ulottuisi yrityksiin tai muihin oikeushenkilöihin, joita kestäväyysraportointivelvollisuus ei koskisi eli esimerkiksi pieniä ja keskisuuria yrityksiä, eikä esimerkiksi kuntia tai yksityishenkilöitä.

Vaihtoehto 2: Lieventämishierarkian noudattamisvelvollisuutta ei pidä kirjata luontotekojen osalta lainsäädäntöön.

Syke kannattaa vaihtoehtoa 1.

Syke kannattaa lieventämishierarkian kirjaamista vahvemmin lainsäädäntöön. Luonnonsuojelulaissa lieventämishierarkia on nyt vain osa vapaaehtoisen ekologisen kompensaation määritelmää.

Lieventämishierarkia tarkoittaa, että luontohaitan aiheuttajan eli esimerkiksi yrityksen on arvioitava, onko toiminnalle vähemmän luontohaittaa aiheuttavia toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoja ja pyrittävä välttämään haittoja. Toiminnan aikana syntyviä luontohaittoja on pyrittävä minimoimaan esimerkiksi luontoa säästävillä maankäytön ratkaisulla. Kokonaishaittaa voidaan mahdollisesti vähentää tekemällä ennallistamistoimia heikennysalueella. Jäljelle jäävät luontohaitat tulisi kompensoida.

Hallituksen esityksen mukaiset luontoteot eivät liity konkreettisten heikennystoimien kautta lieventämishierarkiaan eivätkä tietyn heikennyksen hyvittämiseen. Jotta luontoteot tuottaisivat tavoitellun hyödyn luonnon monimuotoisuuden kannalta, tulisi luontotekoja tekevien toimijoiden pyrkiä noudattamaan lieventämishierarkiaa. Lainsäädännön tulisi ohjata tähän suuntaan.

EU:lla on kestävyysraportointi-, yritysvastuu- ja viherpesusääntelyä. Raportointivelvolliset yritykset raportoivat luontovaikutuksistaan, ja raportointi kattaa sekä haitalliset luontovaikutukset että vapaaehtoiset ekologiset kompensaatiot ja luontoteot. Hyvin suuria yrityksiä koskeva yritysvastuudirektiivi ulottaa huolellisuusvelvollisuuden toimitusketjuihin, ja viherpesusääntely kieltää harhaanjohtamisen koskien esimerkiksi yrityksen tai tuotteen luontovaikutuksia. Syke arvioi, että vaihtoehdossa 1 ehdotettu rajaus, jossa velvoite lieventämishierarkian noudattamiseen koskisi ainoastaan kestävyysraportointiin velvoitettuja yrityksiä, ei aiheuttaisi näille yrityksille merkittävää lisätaakkaa, koska edellytetyt tiedot joka tapauksessa kootaan osana muuta raportointia.

Lisäksi Syke korostaa, että riippumatta siitä koskeeko luontotekojen tekijää lieventämishierarkian noudattamisen velvoite, tulisi kaikki toimijan hyväksi luetut luontoteot kirjata luonnonsuojelun tietojärjestelmään kuuluvaan rekisteriin. Tämä vähentäisi riskiä siitä, että samat luonnonarvohehtaarit myytäisiin usealle ostajalle.

Syke painottaa, että luonnon monimuotoisuuden heikkenemiskehityksen pysäyttämiseksi lieventämishierarkian noudattaminen tulisi saada mahdollisimman kattavasti mukaan kaikkeen luontohaittoja aiheuttavaan toimintaan. Lieventämishierarkian noudattaminen ohjaa ihmistoimintaa sijoittamaan luonnonarvoiltaan vähäisemmille alueille. Luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävien alueiden turvaaminen on tarpeen luontokadon pysäyttämiseksi. Olemassa olevan luontokohteen turvaaminen onnistuu varmemmin kuin heikentyneen luontokohteen ennallistaminen – ennallistamisessa luonnonarvojen tuottamiseen liittyy aikaviive ja epäonnistumisen riski. Luonnon monimuotoisuuden saamiseksi elpyvälle uralle tarvitaan molempia, sekä olemassa olevan luonnon turvaamista että heikentyneiden kohteiden ennallistamista. Lieventämishierarkian laaja soveltaminen, luontoteot ja kompensaatiot yhdessä vievät oikeaan suuntaan.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet:

tutkimusprofessori Anu Lähteenmäki-Uutela, kehittämisspäällikkö Minna Pekkonen, erikoissuunnittelija Marita Arvela ja erityisasiantuntija Aija Kukkala.

Pääjohtaja

Leif Schulman

Kehittämisspäällikkö

Minna Pekkonen

Liitteet

Lisää asiakirjan liitteet

Jakelu

lausuntopalvelu, Leila Suvantola, Suvi Borgström

Tiedoksi

Syken kirjaamo

**Asiakirja: SYKE/2025/2472-2 Syken lausunto luonnoksesta luonnonsuojalain muuttamiseksi -
ennallistamissuunnitelma ja luonnonarvomarkkinoiden edistäminen**

Seuraavat henkilöt (organisaationimen mukaisessa aakkosjärjestyksessä) ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti. / Följande personer (i bokstavsordning efter organisationens namn) har undertecknat detta dokument elektroniskt. / This document has been electronically signed by the following persons (in alphabetical order according to their organization's name):

Leif Schulman, Suomen ympäristökeskus

Minna Pekkonen, Suomen ympäristökeskus, luontoratkaisut

